

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วน ตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

Public Participation in Solving the Solid Waste Problem of Mae Kon Subdistrict
Administrative Organization, Muang District, Chiang Rai Province

ศักดิ์ วิวัฒน์จรัสศักดิ์, สมยศ ปัญญา และ พระครูโสภณปริยัติสุธี

Sakda Wiwatkajornsak, Somyot Panyama and Phrakhrusoponpariyatsutee

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ 2) เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ 3) เพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ประกอบไปด้วย หลักการจัดการขยะมูลฝอย 5 หลักการได้แก่ 1) การจัดการขยะมูลฝอยโดยการลดปริมาณขยะมูลฝอย 2) วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย 3) วิธีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ 4) วิธีการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอย 5) สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขขยะมูลฝอย

2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ได้นำหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรูปแบบ World Health Organization มาใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินกิจกรรม 3) การใช้ประโยชน์ 4) การได้รับผลประโยชน์

3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ได้นำหลักอปริหานิยธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ ในการประชุมพบปะปรึกษาหารือกิจการงานต่าง ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; การแก้ไขปัญหา; ขยะมูลฝอย; องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์

Abstract

The objectives of this article were to 1) study the state of people's participation in solving the solid waste problem of Mae Kon Subdistrict Administrative Organization; 2) to study the model of people's participation in solving the solid waste problem of the Sub-District Administrative Organization. Maekron Sub-District 3) Applying Buddhist principles to promote people's participation in solving the solid waste problem of Maekron Subdistrict Administrative Organization. is a qualitative research Use the interview form as a tool to collect information. Research areas include Maekon Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Chiang Rai Province 25 key informants. The research results were found as follows;

1) The condition of public participation in solving the solid waste problem It consists of five principles of solid waste management, namely 1) solid waste management by reducing the amount of solid waste 2) methods of solid waste disposal 3) methods of utilizing solid waste 4) methods of management of solid waste collection 5) Problem conditions and solutions to solid waste problems

2) Model of people's participation in solving the solid waste problem The principle of public participation in the World Health Organization model has been applied, consisting of 4 steps: 1) planning 2) activities 3) utilization 4) receiving benefits

3) Promoting people's participation in solving the problem of solid waste has applied the principles of Abnormality 7 In meetings to discuss various affairs, exchange ideas with each other. and find solutions to various problems together in solving the solid waste problem

Keywords: Public Participation; Troubleshooting; Solid Waste; Mae Kon Subdistrict Administrative Organization.

บทนำ

ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกพื้นที่ ที่มีมนุษย์อาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรบวกกับการขาดจิตสำนึกการรับผิดชอบต่อสังคมของมนุษย์ ยิ่งทำให้ปัญหาขยะเกิดขึ้นมากในปัจจุบันซึ่งพื้นที่ที่มีขยะเป็นจำนวนมากก็จะส่งผลเสียต่าง ๆ ต่อมนุษย์ และสถานที่เหล่านั้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ขยะเป็นแหล่งอาหาร และแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรค ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้ที่อยู่อาศัยในสถานที่นั้น และภาพลักษณ์ของสถานที่ดูสกปรก ขาดความสวยงาม เป็นที่รังเกียจแก่ผู้พบเห็น และผู้ที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์ (กนกรัตน์ นาวิกาน และคณะ, 2552, น. 45-61)

แนวโน้มของปัญหาขยะมูลฝอยที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นทุกปี ตามการขยายตัวของประชากร ชุมชน และการพัฒนาทางเทคโนโลยี ซึ่งขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากการบริโภค เช่น พลาสติก โฟม กระจก แก้ว รวมถึงสารเคมีต่าง ๆ ขยะมูลฝอยดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ระบบการจัดการและการกำจัดที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นหากประเทศไทยยังไม่มีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เมื่อเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละปี เนื่องจากบางพื้นที่ ยังไม่สามารถขยายขีดความสามารถในการให้บริการในการจัดการขยะได้อย่างทั่วถึง เพียงพอ และเหมาะสม จึงทำให้เกิดการตกค้างของขยะมูลฝอยตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ถนน แม่น้ำ ลำคลอง และพื้นที่ว่างต่าง ๆ ซึ่งขยะมูลฝอยเหล่านั้นจะถูกกองอยู่บนพื้นโดยไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ก่อให้เกิดความสกปรก เต็มกลิ่น รำคาญ และปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมาอีกมากมาย สำหรับปัญหาทางด้านสังคมจะเห็นได้จากข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ ที่รัฐ หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบไม่สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างสมบูรณ์ทำให้มีปัญหาขยะตกค้างมาก อันเนื่องมาจากข้อจำกัดบางประการ สร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชนอย่างยิ่ง นอกจากนั้นยังมีปัญหาชุมชนไม่ยินยอมให้ใช้สถานที่ที่เป็นแหล่งกำจัดขยะที่ชุมชนอื่นเป็นผู้สร้าง เกิดมลพิษทางดิน มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ และปัญหาด้านสาธารณสุข ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ของประชาชน นอกจากจะส่งกลิ่นเหม็น ทำให้อากาศเป็นพิษ กองขยะมูลฝอยยังเป็นแหล่งอาหาร แหล่งเพาะพันธุ์ และเป็นที่พักของสัตว์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์คือ เป็นพาหะนำโรค เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบและยุง ตลอดจนสิ่งมีชีวิตที่มองไม่เห็นคือ เชื้อโรคต่าง ๆ อีกด้วย (กรมควบคุมมลพิษ, 2553, ออนไลน์)

จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบทุกแห่งประสบปัญหาที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ และกำจัดสูงขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีลักษณะสภาพชุมชนแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท ที่มีการขยายตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชนทำให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่พบว่า ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เนื่องจากมีจำนวนปริมาณประชากรในพื้นที่มาก และมีโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ และตลาดร้านค้าต่าง ๆ ปริมาณขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ มีประมาณ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ กิโลกรัมต่อวัน และจะมีเพิ่มมากขึ้นในช่วงเทศกาลวันสำคัญ ๆ ในขณะที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ มีรถบรรทุกขยะจำนวน ๓ คัน สามารถจัดเก็บขยะได้เพียงวันละ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ กิโลกรัม และมีพื้นที่ที่จะต้องจัดเก็บขยะมีหลายหมู่บ้านทำให้เกิดปัญหาจัดเก็บขยะนำไปทิ้งไม่ทัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงฤดูฝน รถบรรทุกขยะไม่สามารถนำขยะไปทิ้งได้ตามปกติเพราะถนนลื่นแฉะ เนื่องทางสภาพทางเข้าสู่บริเวณบ่อขยะในป่าชุมชนเป็นถนนดินแดง (ลูกรัง) ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บขยะ เกิดปัญหาการตกค้างของขยะมูลฝอยในพื้นที่ทำให้ขยะเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค นอกจากนั้นบางพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนที่ไม่ได้คัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทิ้งขยะเรี่ยราด นำมากองทิ้งบริเวณหน้าบ้านแล้วเผา และปัญหาการลักลอบนำขยะมาทิ้งจากคนนอกพื้นที่ตามบริเวณป่าชุมชน หรือตามข้างถนนซึ่งเป็นสาเหตุของมลพิษต่าง ๆ เช่น กลิ่นเหม็น ทำให้อากาศเป็นพิษ เป็นพาหะนำโรค ตลอดจนสิ่งมีชีวิตที่มองไม่เห็นคือ เชื้อโรคต่าง ๆ เป็นต้น

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการมีส่วนร่วม และกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญให้กับเทศบาลได้นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย หรือกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัย คือ พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่เป้าหมายในการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ 1) นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 5 คน 3) ผู้นำทางศาสนา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และปราชญ์ชาวบ้าน ในพื้นที่ตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้หลักการอ้างอิงด้วยบุคคล และผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling Technique) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้นจำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคลากรเหล่านี้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงกับปรากฏการณ์ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถสะท้อนภาพของปรากฏการณ์ได้อย่างแท้จริง และชัดเจน (Neuman, 2006, p.124)

การสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแนวทางสัมภาษณ์ โดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่างๆและใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทาง มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย 1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดประเด็น และสร้างข้อคำถาม 3) สร้างแบบสัมภาษณ์ 4) นำแนวทางสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปพบที่อาจารย์ปรึกษาเพื่อรับฟังข้อแนะนำ 5) นำเครื่องมือการวิจัยที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ 6) นำเครื่องมือการวิจัยที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ลักษณะ และเนื้อหาของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะ และเนื้อหาครอบคลุมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) ข้อมูลด้านบุคคล และข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาขยะมูลฝอยเป็นอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างไร 3) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ จัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างไร และ 4) หลักพุทธธรรมอะไรบ้าง ที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวม ข้อมูลวิจัยออกเป็น ๔ ระยะ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 1) การสร้างเครื่องมือ ประกอบการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ ประกอบการวิจัย 2) การลงสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการลงพื้นที่จริงซึ่งเป็น เป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และประสานงานติดต่อเพื่อขออนุญาตทำวิจัย โดยใช้ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 3) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมด จากการแบบ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วน ร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ 4) สรุปองค์ ความรู้ และวิเคราะห์ผลการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล และ สังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ (Pattern) ซึ่งในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการ วิเคราะห์ข้อมูลไปด้วย เพื่อให้การเก็บรวบรวมได้ข้อมูลตรงกับประเด็นคำถามการวิจัย และเพื่อ วางแผนงานเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป โดยยึดตามแนวคิดของ Mcmillan and Schumacher (Mcmillan, and Schumacher, 1997, p.98) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และการวิเคราะห์ข้อมูล หลังเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยยึดตามแนวคิดของ Strauss and Corbin (Strauss, and Corbin, 1998, p.152) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

จากนั้น นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ทำการสังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ โดยการหา ความเชื่อมโยงระหว่างกันของกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น แล้วสร้างข้อสรุปแบบแผน ความสัมพันธ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา ขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบ

และยืนยันข้อสรุป ที่ค้นพบดังกล่าว โดยการนำข้อสรุปแบบแผนความสัมพันธ์ที่ค้นพบไปตรวจสอบ
และยืนยันกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ ว่ามีความสอดคล้องต้องกันกับข้อมูลจริง หรือไม่ เพียงใด

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูล
ฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายประกอบไปด้วยหลักการ
จัดการขยะมูลฝอย 5 หลักการใหญ่ ได้แก่

1. การจัดการขยะมูลฝอยโดยการลดปริมาณขยะมูลฝอย

1.1 การลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการ
ลดขยะมูลฝอยที่ต้นเหตุ ซึ่งในการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้ได้ผลดีที่สุด ต้องรู้จักคิดก่อนว่าควรจะใช้
วัตถุดิบใด ควรพิจารณาว่าจะก่อให้เกิดขยะมูลฝอยประเภทใด ปริมาณเท่าใด ซึ่งต้องมีการจัดการต่อ
กระบวนการจัดการยุ่งยาก และมีค่าใช้จ่ายมาก หรือน้อยเพียงใด ถ้าเลือกใช้วัตถุดิบชนิดอื่นจะ
ก่อให้เกิดมูลฝอยน้อยกว่า หรือไม่อย่างไร

1.2 การนำขยะมูลฝอยจากชุมชนมาใช้ประโยชน์ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้มี
การนำเอาวัสดุที่เคยใช้แล้วกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการลดขยะมูล
ฝอยไปในตัว และยังช่วยให้ประหยัดเงินที่จะต้องซื้อของใหม่มาใช้อีกด้วย ซึ่งการนำมูลฝอยจากชุมชน
มาใช้ประโยชน์ จัดเป็นวิธีการหนึ่งในการลดปริมาณมูลฝอยที่จะต้องกำจัดและเป็นการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติทางอ้อมโดยใช้ทรัพยากรที่นำมาจากธรรมชาติมาผลิตสิ่งที่ต้องการใช้ และใช้ให้
เกิดประโยชน์สูงสุดด้วย

2. วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย

วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย มีหลายวิธีด้วยกัน เป็นวิธีที่ดีถูกสุขลักษณะบ้างไม่ถูกสุขลักษณะบ้าง
โดยได้ใช้วิธีการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ ดังนี้

2.1 การคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน พบว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้ดำเนินการ 4 ทางเลือก ทางเลือกที่ 1. การคัดแยก
ขยะมูลฝอยทุกประเภทและทุกชนิด ทางเลือกที่ 2 การคัดแยกขยะมูลฝอย 4 ประเภท (Four cans)
ได้แก่ ขยะมูลฝอยรีไซเคิล ขยะมูลฝอยย่อยสลายได้ ขยะมูลฝอยทั่วไป และขยะมูลฝอยอันตราย ซึ่ง
เป็นแนวปฏิบัติที่สามารถนำมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่ และสะดวกต่อการกำจัด ทางเลือกที่ 3.

การคัดแยกขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ ขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ได้ใหม่ และขยะมูลฝอยอันตราย (Three cans) และทางเลือกที่ 4. การคัดแยกขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้และขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ได้ใหม่ (Two cans)

2.2 สถานที่คัดแยกขยะมูลฝอย การคัดแยกขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ได้ดำเนินการคัดแยกขยะไว้ 3 สถานที่ คือ 1) การคัดแยกที่แหล่งกำเนิดมูลฝอย 2) การคัดแยกโดยเจ้าหน้าที่ผู้เก็บรวบรวมมูลฝอย 3) การคัดแยกที่สถานที่กำจัด หรือขนถ่ายขยะมูลฝอย

2.3 การเก็บกักขยะมูลฝอย และภาชนะรองรับขยะมูลฝอย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่จะเริ่มตั้งแต่การเก็บมูลฝอยใส่ลงในภาชนะรองรับไปจนถึงการรวบรวมขยะมูลฝอยจากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำไปใส่รถเก็บขนเพื่อจะขนส่งต่อไปยังสถานที่กำจัด

2.4 การขนส่งขยะมูลฝอย พบว่า การขนส่งขยะมูลฝอยชุมชนมักใช้รถยนต์บรรทุกขยะมูลฝอยไปถ่ายลงในสถานีขนถ่ายย่อย หรือไปยังสถานที่กำจัด หรือแปรรูปเลยก็ได้ ขึ้นอยู่กับระบบการดำเนินการของชุมชนโดยรถยนต์ที่มีรูปแบบเฉพาะขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ แต่โดยหลักวิชาการแล้ว ต้องมีระบบป้องกันไม่ให้ขยะมูลฝอยรั่วซึม หรือหกหล่นระหว่างการขนส่งควรมีฝาปิดหรือผ้าคลุมมิดชิดเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของขยะมูลฝอย

2.5 การกำจัดขยะมูลฝอย การกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ได้ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และของเสีย ซึ่งสามารถสรุปให้เข้าใจง่าย ๆ โดยแบ่งออกได้เป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ คือ ระบบหมักทำปุ๋ย และระบบฝังกลบอย่างถูกหลักอนามัย

3. วิธีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย ที่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่า ได้ดำเนินการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ โดยได้ดำเนินการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การคัดแยกของเสียจากแหล่งกำเนิดมาหมุนเวียนใช้ใหม่ 2) การนำมูลฝอย หรือของเสียมาใช้ประโยชน์ด้านพลังงาน 3) การนำกากของเสียไปเป็นอาหารสัตว์และใช้ประโยชน์ทางการเกษตร 4) การนำขยะมูลฝอยมาหมักทำปุ๋ย 5) การนำกากของเสียมาปรับปรุงพื้นที่

4. วิธีการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอย

วิธีการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ พบว่า ได้ใช้หลักการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยใช้หลัก 5 R ประกอบด้วย R. 1 (Reduce) เป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น R. 2 (Reuse) นำขยะมูลฝอย เศษวัสดุมาใช้ใหม่อีก หรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้

แล้วใช้อีก R. 3 (Repair) การนำมาแก้ไข นำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งจะทิ้งเป็นมูลฝอยมาซ่อมแซมใช้ใหม่ R. 4 (Recycle) การหมุนเวียนกลับมาใช้นำขยะมาแปรรูป ตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำมาใช้ใหม่ และ R. 5 (Reject) การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง

5. สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหaxyขยะมูลฝอย

5.1 ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ พบว่า ในเบื้องต้นเกิดจากประชาชนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ และความจำเป็นที่จะต้องให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ในการร่วมโครงการ หรือกิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้น ซึ่งโครงการ หรือกิจกรรมบางอย่าง ขัดต่อความเคยชินในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นจึงต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ และผู้นำชุมชนเข้าไปพูดคุยทำความเข้าใจกับ ประชาชนให้ทราบปัญหา และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งให้ความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องแก่ประชาชนในพื้นที่

5.2 แนวทางแก้ไขปัญหaxyขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ในเบื้องต้นผู้บริหาร และผู้มีหน้าที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เป็นแกนนำการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน และชุมชน โดยได้จัดกิจกรรมการเสวนาแลกเปลี่ยนถ่ายทอดองค์ความรู้ แนวคิด และวิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เน้นการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชน ใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐาน พลังการขับเคลื่อน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ การจัดการขยะที่ถูกต้อง และกิจกรรมสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์วางแผนกำหนดรูปแบบการจัดการขยะในพื้นที่ชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหaxyขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ได้นำหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรูปแบบ World Health Organization (WHO) มาใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ไว้ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตาม และประเมินผลประการสำคัญคือการตัดสินใจด้วย ซึ่งการมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนในการโครงการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการต่างๆ กำหนดวิธีการ แนวทางการดำเนินงาน กำหนดทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ ในการร่วมกันวางแผนตามโครงการต่างๆ

2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และบริหารการใช้ทรัพยากรมีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมการดำเนินกิจกรรม และการบริหาร ซึ่งกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ และหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาร่วมดำเนินการ

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสามารถในการทำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การนำมูลฝอยจากชุมชนมาใช้ประโยชน์ จัดเป็นวิธีการหนึ่งในการลดปริมาณมูลฝอยที่จะต้องกำจัด และเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางอ้อมโดยใช้ทรัพยากรที่นำมาจากธรรมชาติมาผลิตสิ่งที่ต้องการใช้ และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วย

4. การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining Benefits) พบว่า ประชาชนได้รับการกระจายผลประโยชน์ชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น การนำเอาขยะที่สามารถนำมาขายได้ ชาวบ้านก็จะได้รับประโยชน์ในส่วนนี้ไป ในด้านสังคม ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ทำให้บ้านเมืองน่าอยู่ สะอาด หรืออาจเป็นวัตถุดิบได้ ผลประโยชน์เหล่านี้ เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการแก้ไขปัญหาขยะได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ที่ 3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ได้นำหลักปธานียธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ได้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกันของคนในพื้นที่ตำบลแม่กรณ์ คือชาวบ้านจะต้องมีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้อง ที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในชุมชน ซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมในทุกลมุณี

2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิก พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์นั้น สิ่งที่ต้องการมากคือ พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำการกิจที่ควรทำ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่ร่วมกันไม่กินแหนงแคลงใจกัน จะทำงานอะไรก็สำเร็จได้

3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติตามวัชชีธรรม ตามที่วางไว้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ มีความพยายามที่จะไม่บังคับใช้กฎ ข้อบังคับ หรือข้อกฎหมายต่างๆ แต่จะใช้วิธีการขอความร่วมมือ โดยให้เข้าร่วมกิจกรรม หรือโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะในพื้นที่ โดยไม่บังคับใช้ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของคณะ และสังคมตามความพอใจของตน หรือของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

4) ท่านเหล่านี้เป็นใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ให้ความเคารพนับถือผู้หลัก ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ในพื้นที่ โดยการเคารพ และรับฟัง คำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มากกว่า

5) บรรดาภุมมสตรี กุมารีทั้งหลาย ให้อยู่โดยมิถูกข่มเหง หรืออุศร่าขึ้นใจ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ให้ความเคารพในสิทธิ เสรีภาพของสตรีเท่าเทียมกับชาย ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติให้ การยกย่อง จะเห็นได้จากการยอมรับในความสามารถของสตรีในการเป็นผู้นำในกิจกรรม การณรงค์ หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในพื้นที่

6) เคารพสักการบูชาเจดีย์ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ให้ความเคารพ และปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนาโดยจะเห็นได้จากการจัดกิจกรรมณรงค์การกำจัดขยะมูลฝอยตามวัด ตามปูชนียสถานที่สำคัญในพื้นที่ตำบลแม่กรณ์ เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกัน โครงการอนุรักษ์ปูชนียสถานต่างๆ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แต่ชุมชน

7) จัดให้ความอารักขาคุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ได้ให้ความสำคัญแก่พระภิกษุสงฆ์ โดยได้นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมก่อนที่จะมีการทำกิจกรรม หรือจัดโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดศรัทธา และเป็แรงจูงใจให้ประชาชนร่วมกันทำกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดภาพลักษณ์ที่ดีแก่ชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายประกอบไปด้วยหลักการจัดการขยะมูลฝอย 5 หลักการใหญ่ ได้แก่ 1) การจัดการขยะมูลฝอยโดยการลดปริมาณขยะมูลฝอย 2) วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย 3) วิธีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ จะช่วยลดปริมาณขยะหรือมูลฝอย ที่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม 4) วิธีการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอยใช้หลัก 5 R 5) สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของพระมหานรินทร์ ปิรุณโณ (เชียงกา) (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา ประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนกได้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยภาพรวมในด้านต่างๆ เป็นอย่างดีมาก เริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่างๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไข ปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชน ด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชน เป็นประจำ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ได้นำหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรูปแบบ World Health Organization (WHO) มาใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้ง 4 ขั้นตอนสามารถที่จะนำมาบูรณาการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้เป็นอย่างดี เพราะเหตุที่ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน สังคม และระดับประเทศ ซึ่งปัญหานี้วันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ประชาชนจึงให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ และหน่วยงานภาครัฐได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของศุภรินทร์ อนุตธิต และคณะ (2560) ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเทศบาลตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พื้นที่เทศบาลตำบลหนองควายยังคงมีปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนมาก เทศบาลต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บและกำจัดขยะระดับการรับรู้สภาพปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนอยู่ในระดับ ปานกลาง และในระดับปฏิบัติการด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ระดับครัวเรือนอยู่ในระดับมาก การบริหารจัดการขยะมูล

ฝอยที่เหมาะสมควรอยู่ภายใต้การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างกองทุนการจัดการขยะในชุมชนและเทศบาลตำบลหนองควาย

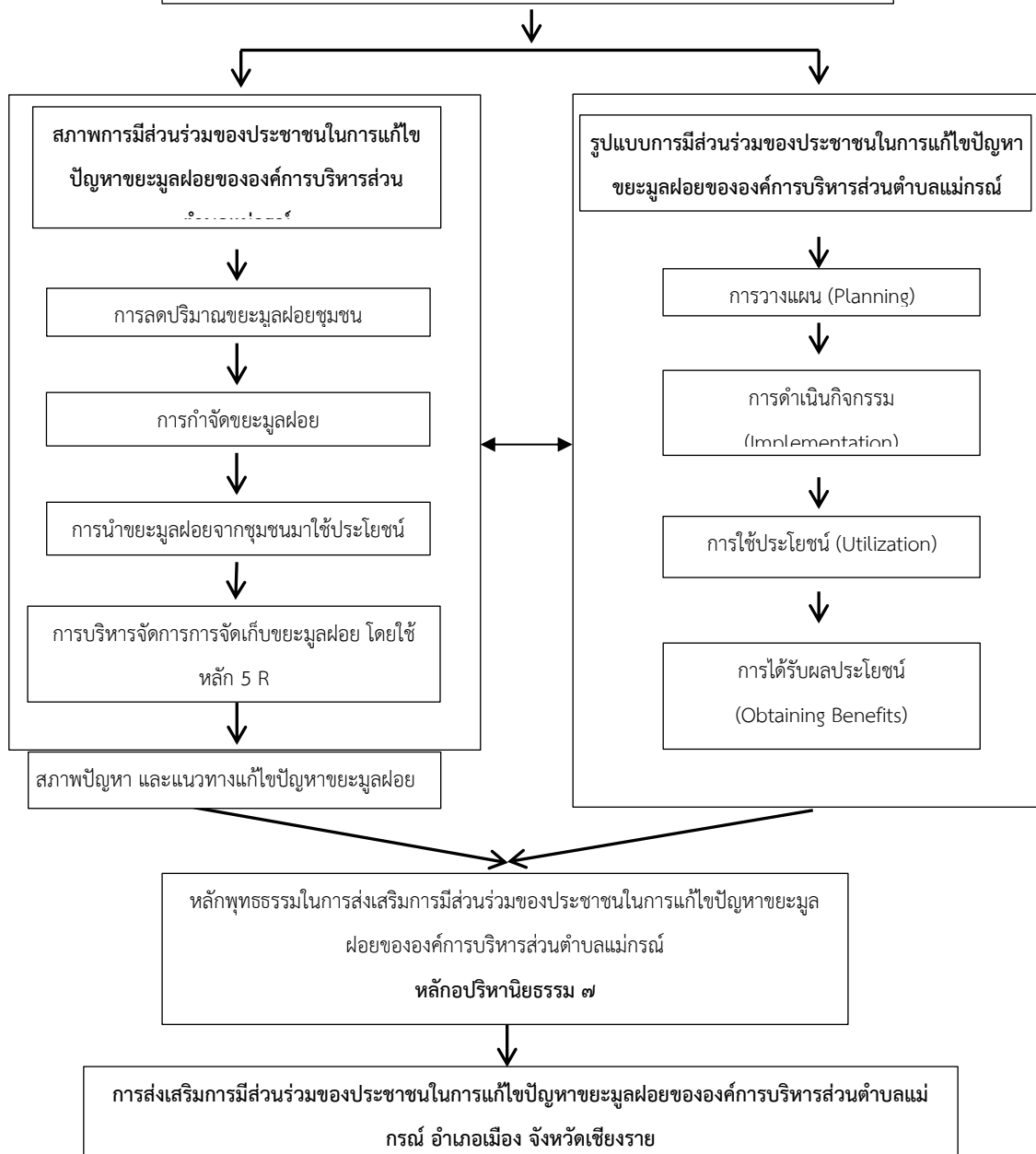
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ได้นำหลักอปริหานิยธรรม 7 มาประยุกต์ใช้เพื่อให้การทำงานร่วมกันของคนในพื้นที่ตำบลแม่กรณ์ ได้มีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน ประชาชนพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ ในส่วนขององค์กรภาครัฐต้องไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ ถือปฏิบัติตามที่วางไว้ ไม่บังคับใช้กฎ ข้อบังคับ หรือข้อกำหนดต่างๆ แต่จะใช้วิธีการขอความร่วมมือ และให้ความเคารพนับถือผู้หลัก ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ในพื้นที่ โดยการเคารพ และรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มามากกว่า อีกทั้งการให้ความเคารพนับถือ เสรีภาพของสตรีเท่าเทียมกับชาย ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติให้ การยกย่อง ตลอดจนถึงการเคารพสักการบูชาเจดีย์ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก การให้ความเคารพ และปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนาโดยจะเห็นได้จากการจัดกิจกรรมรณรงค์การกำจัดขยะมูลฝอยตามวัด ตามปูชนียสถานที่สำคัญในพื้นที่ตำบลแม่กรณ์ เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกัน โครงการอนุรักษ์ปูชนียสถานต่างๆ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แต่ชุมชน และการให้ความสำคัญแก่พระภิกษุสงฆ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติ โดยได้นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมก่อนที่จะมีการทำกิจกรรม หรือจัดโครงการต่างๆ เพื่อให้เป็นศรัทธา และเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนร่วมกันทำกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดภาพลักษณ์ที่ดีแก่ชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักอปริหานิยธรรม ๗ เป็นหลักคำสอนทางศาสนาที่เป็นความจริง เป็นความดีงาม ความถูกต้อง เมื่อนำไปปฏิบัติแล้ว ช่วยให้เกิดความดีงามในชีวิต และสังคมอยู่ร่วมกัน อย่างปกติสุข สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำเนา เกาศรี (2558) การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของกลุ่มโรงเรียนวังทอง พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 มีส่วนร่วมในการจัดการและการบริหาร การศึกษา ของกลุ่มโรงเรียนวังทอง บุคลากรทางการศึกษาต้องยึดหลักอปริหานิยธรรม 7 ตรวจสอบหาเหตุผล ตรวจสอบข้ออ้างหย่อนในงานนั้นๆ ที่สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงาน วัดผลและคิดค้นวิธีแก้ไข

ปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และตัวบุคลากรรวมถึงชุมชนเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย หลัก 5Rs เป็นการกำจัดขยะมูลฝอย และช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรูปแบบ World Health Organization (WHO) มาใช้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้ง 4 ขั้นตอนสามารถที่จะนำมาบูรณาการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้เป็นอย่างดี ซึ่งทั้งสองหลักการมีส่วนร่วมสัมพันธ์กันอย่างมีนัยที่เกี่ยวเนื่องกัน และยังมีความคล้ายคลึงกับหลักพุทธธรรมหรือหลักอภิธานิยธรรม 7 กล่าวคือ ได้มีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน ประชาชนพร้อมเพรียงกันประชุม ไม่บังคับใช้กฎ ข้อบังคับ หรือข้อกำหนดต่างๆ แต่จะใช้วิธีการขอความร่วมมือ และให้ความเคารพนับถือผู้หลัก ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ในพื้นที่ โดยการเคารพ และรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายสามารถสรุปเป็นแผนภูมิ ได้ดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วน
 ตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

แผนภาพ แสดงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหามลฝอยขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สรุป

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายประกอบไปด้วยหลักการจัดการขยะมูลฝอย 5 หลักการใหญ่ โดยได้นำหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรูปแบบ World Health Organization (WHO) มาใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน และได้นำหลักการบริหารนิยธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ประกอบไปด้วยหลักการจัดการขยะมูลฝอย 5 หลักการใหญ่ ประกอบด้วย 1) การลดปริมาณขยะมูลฝอย 2) วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย 3) วิธีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ 4) วิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย 5) สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหามูลฝอย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ปรับปรุง แก้ไขในส่วนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน ให้ความสำคัญกับประชาชนในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหามูลฝอย ในทุก ๆ ด้าน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ ได้นำหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรูปแบบ World Health Organization (WHO) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนมาใช้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเป็นแกนนำการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน และชุมชน จัดกิจกรรมการเสวนาแลกเปลี่ยนถ่ายทอดองค์ความรู้ แนวคิด และวิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เน้นการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ได้นำหลักการบริหารนิยธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการประชุมพบปะปรึกษาหารือกิจการงานต่าง ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกันโดยสม่ำเสมอไม่ละเมิดหรือวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติไว้ และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติไว้แล้ว เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมในการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดปริมาณขยะในครัวเรือนและการคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อการลดปริมาณขยะของแต่ละครัวเรือน ในชุมชนที่สำคัญ คือ วิธีการลดปริมาณขยะในครัวเรือนและการคัดแยกขยะในครัวเรือน โดยควรให้ความสำคัญกับ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ รูปแบบ วิธีการที่เหมาะสม ตลอดจนถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของโครงการคัดแยกขยะเพื่อลดปริมาณขยะในครัวเรือนและชุมชน

References

- กนกรัตน์ นาวิการ พรทิพย์ หนักแน่น สุวิทย์ จิตรภักดี และอนันต์ ปัญญาศิริ.(2552).การศึกษาพฤติกรรม และความคิดเห็นการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*. 1 (2), 45-61.
- กรมควบคุมมลพิษ. รายงานประจำปี 2552, *กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*.
https://issuu.com/prajakchai/docs/annual_report_2553. [19 ธันวาคม 2564]
- พระมหานิพนธ์ ปรีพูนโณ (เชียงใหม่) (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนสังคม วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- พระศุภรินทร์ อนุตธโตและคณะ. (2560). รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเทศบาลตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.

สำเนา เอกสาร. (2558) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของ
กลุ่มโรงเรียนวังทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1,
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

Mcmillan, Jame H. and Schumacher Sally. ,(1997). *Research in Education*. The United
States of America : Addison – Wesley Educational Publishers Inc.

Neuman, W.L. (2006) . *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative
Approaches*. (6th edition). Boston: Pearson International Edition.

Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and
procedures for developing grounded theory* (2nd ed). Thousand Oaks,CA: Sage.